

SOPIMUKSEN TAUSTA

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja kuntayhtymän tilannekuvausta

1. Tilannekuva koulutuksen järjestäjän toimintaympäristöstä ja sen ennakoidusta kehityksestä

Väestö vähenee ja keskittyy

Riverian toiminta-alueella Pohjois-Karjalassa väkimäärä pienenee vuodesta 2024 vuoteen 2030.

Oppivelvollisten ja maksuttoman koulutuksen piirissä olevien 16–20-vuotiaiden määrä kasvaa hieman vuoteen 2030, jonka jälkeen se lähtee laskuun. Nuorten koulutuksen kysyntä tulee vähenemään vajaalla viidenneksellä vuoteen 2035. Yli 20-vuotiaiden osuus säilyy maakunnassa ennallaan vuoteen 2035.

Pohjois-Karjalassa, kuten muuallakin Suomessa väestö on keskittynyt ja keskittyy. Tällä hetkellä pohjoiskarjalaisista 79 % asuu Joensuun seutukunnassa, 9 % Keski-Karjalassa ja 11 % Pielisen Karjalassa. Vuonna 2035 maakunnan väestöstä vähintään 81 % asuu Joensuun seutukunnassa. Jo vuoteen 2030 mennessä Pohjois-Karjalan kunnissa kouluikäisten (7–15) ikäluokat pienenevät yli 15 % Joensuuta lukuun ottamatta. Osassa kunnissa ikäluokka pienenee yli 25 % vuoteen 2024 verrattuna.

Alueen elinvoimaisuus, työvoima ja osaaminen kehittäminen

Pohjois-Karjalassa työikäisistä lähes puolella (46 %) on ammatillinen koulutus. Jatkuvalle oppimiselle on tarvetta ammatillisen koulutuksen suorittaneille oman osaamisen kehittämiseen, työstä työhön siirtymiseen tai työmarkkinoiden ulkopuolelta kiinnittymiseen uuteen työhön tilanteessa, jossa työelämän osaamistarpeet muuttuvat digitalisaation ja teknologisen kehityksen sekä vihreän siirtymän myötä. Pohjois-Karjalassa ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa on 24 % 15 vuotta täyttäneestä väestöstä. Ilman perusasteen jälkeistä tai ammatillisesti eriytynyttä tutkintoa ollaan erityisesti maa- ja metsätaloudessa, elintarvikkeiden valmistuksessa, kaupan alalla, liikenteen alalla, varastoinnissa sekä ravitsemistoiminnassa.

Pohjois-Karjalassa työvoiman ulkopuolella oli joulukuun lopussa 2025 yhteensä 11 344 työtöntä työnhakijaa, joista 10 % oli lomautettuna. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (71 972 henkilöä) oli 15,8 %, mikä on koko maan työttömyysastetta (13 %) korkeampi. Pohjois-Karjalassa työvoiman ulkopuolella olevista suurin osa on joko vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa (18,7 %) tai toisen asteen tutkinnon suorittaneita (58,8 %). Tällä hetkellä Pohjois-Karjalan työnhakijoista 5 412 on vailla peruskoulun jälkeistä koulutusta. Pohjois-Karjalassa on tarve kohdentaa ammatillista koulutusta heikommassa työmarkkina-asemassa oleviin.

Pohjois-Karjalan työllisyysalueen kanssa on solmittu vaikuttavat ekosysteemi- ja puitesopimukset, joiden avulla rakennetaan määrätietoisesti työllisyyttä edistäviä palveluita sekä vastataan tehokkaasti edellä kuvattuihin haasteisiin. Lisäksi valmistelussa hyödynnetään työmarkkinatorin (Työvoiman saatavuus ja kohtaanto, TEM) ajantasaisia tietoja eri alojen työllisyystilanteesta, jotta tutkintojen ja koulutustarjonnan suuntaaminen perustuu vahvaan tietopohjaan.

Pohjois-Karjalassa koulutustarpeet pysyvät nykytasolla useilla tekniikan aloilla, sosiaali- ja terveysalalla, palvelualoista logistiikassa, ravitsemisalalla ja turvallisuusalalla sekä maa- ja metsätaloudessa vuoteen 2030. Koulutustarpeet pienenevät kulttuuri- ja taidealoilla sekä liiketalouden ja kaupan alalla.

1.1. Tilannekuva Riverian toiminnallisista ja taloudellisista indikaattoreista

Työllistyminen ja sijoittuminen jatko-opintoihin

Riveriassa vuonna 2023 tutkinnon suorittaneista vuosi tutkinnon suorittamisen jälkeen oli kiinni työmarkkinoilla 71 % joko päätoimisena työllisenä ja työllisenä opiskelijana. Se on vähemmän (-2 %) kuin ammatillisen tutkinnon suorittaneet koko maassa. Tarkastelussa on otettava huomioon, että vuonna 2023 Pohjois-Karjalan työllisyysaste oli 68,7 %, kun koko maan työllisyysaste oli 73,6 %. Vastaavasti Pohjois-Karjalan työttömyysaste oli 7,9 % kun koko maassa se oli 7,2 %. Jatko-opintoihin on siirtynyt 7 % tutkinnon suorittaneista, mikä on prosenttiyksikön korkeampi verrattuna ammatillisten tutkinnon suorittaneisiin koko maassa. Vastaavasti työmarkkinoiden ulkopuolella olevien määrä oli korkeampi kuin kansallisesti. Riverian eri koulutusalojen ja myös tutkintojen välillä on isot erot sekä kiinnittymisessä työmarkkinoille että sijoittumisessa jatko-opintoihin korkeasteelle, etenkin perustutkinnon suorittaneissa. Parhaiten työmarkkinoille kiinnitytään sosiaali- ja terveysalalta sekä metsäalalta ja heikoiten tieto- ja viestintätekniikasta ja humanistilta ja taidealoilta, erityisesti media-alalta.

Opiskelijavuosien toteuma

Vuoden 2025 opiskelijavuosien toteuma on 8 % vähemmän kuin vuonna 2024. Opiskelijavuosista 40 % kertyy oppivelvollisista ja 60 % jatkuvan oppimisen opiskelijoilta. Jatkuvan oppimisen (ei-maksuttomat) opiskelijavuositoteuma oli 507 suurempi vuonna 2025 enemmän kuin järjestämisluvan enimmäismäärä vuonna 2026, yhteensä 3 342 opiskelijavuotta. Tulevina vuosina opiskelijavuosien määrä ennakoidaan pysyvän vuoden 2025 tasolla aina vuoteen 2030, yhteensä 5 100 opiskelijavuotta.

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrät

Riveriassa koko tutkinnon suorittaneiden määrät ovat lisääntyneet vuosittain vuodesta 2020 alkaen vuoteen 2025, yhteensä 389 tutkinnolla (+24 %). Koko tutkinnoista perustutkintojen osuus oli 68 %, ammattitutkintojen 26 % ja erikoisammattitutkintojen 5 % vuonna 2025. Myös tutkinnon osan tai osia suorittaneiden määrät ovat merkittävästi kasvaneet, yhteensä 254 tutkinnon osien suorittajalla vuodesta 2020 vuoteen 2025. Tutkinnon osan ja osien suorittajista kaksikolmasosaa (67 %) on tehnyt perustutkintojen tutkinnon osaa ja osia, ammattitutkintojen tutkinnon osaa ja osia on suorittanut 28 % ja

erikoisammattitutkintojen tutkinnon osaa ja osia on suorittanut 5 % kaikista tutkinnon osan ja osien suorittajista vuonna 2025. Kahden tutkinnon suorittajia oli vuonna 2025 yhteensä 40 ja kahden tutkinnon opiskelijoita 218.

Eniten tutkintoja ja tutkinnon osia on suoritettu sosiaali- ja terveysalalla, toiseksi eniten kaupan ja hallinnon alalla ja kolmanneksi eniten rakentamisessa. Nämä alat ovat opiskelijamäärältään myös suurimpia Riveriassa.

Työvoimakoulutuksen opiskelijamäärät

Riveriassa valtionosuusrahoitteen työvoimakoulutuksen opiskelijamäärä on ollut keskimäärin 631 opiskelijaa vuosien 2020–2025 aikana. Opiskelijamäärä on pienentynyt 16 % vuodesta 2023 vuoteen 2025. Vuonna 2025 tutkintoa ja tutkinnon osia suorittavia opiskelijoita oli 569 ja muuta työllistymistä edistävää koulutusta hankkivia 104, yhteensä opiskelijoita 673. Vuodelle 2026 on laadittu suunnitelma yhteisestä koulutustarjonnasta ja uusista koulutusavauksista Pohjois-Karjalan työllisyysalueen kanssa.

Englanninkielistä tutkintoa opiskelevien määrät

Tällä hetkellä Riveriassa on englanninkielisessä tutkinnossa opiskelevia vain kone- ja tuotantotekniikan perustutkinnossa. Tämän alan englanninkielisellä tutkinnolla on vastattu alueemme teknologiateollisuuden tarpeisiin. Koulutus käynnistyi vuonna 2022, ja tällä hetkellä opiskelijoita on yhteensä 24.

Lisäksi on järjestetty osajapula-aloille koulutuksia, joihin on voinut hakeutua englannin kielellä, mutta tutkinto suoritetaan suomen kielellä.

Tutkintoon valmentavan koulutuksen (TUVA) kysyntä

Tutkintoon valmentavassa koulutuksessa (TUVA) on aloittanut keskimäärin 140 opiskelijaa vuosittain viimeisten vuosien aikana. Painetta määrän lisäämiseen on ollut erityisesti Joensuussa, jossa hakijan voi olla haastavaa päästä haluamalleen alalle, etenkin hakupainealoilla, kuten ajoneuvoalalle, sähkö- ja automaatioalalle tai logistiikka-alalle. Vuonna 2025 tutkintoon valmentavassa koulutuksessa aloitti 156 opiskelijaa, joista lähes 80 % on ollut oppivelvollisia. Oppivelvollisten määrä tutkintoon valmentavassa koulutuksessa on lisääntynyt lähes 60 % vuodesta 2022 vuoteen 2025, jolloin uusista valmentavassa koulutuksessa aloittaneista opiskelijoista 123 oli oppivelvollisia.

Vankilakoulutuksen volyymi opiskelijavuosissa on vähäinen, eikä sen osalta ole näköpiirissä kasvua. Koulutusta on toteutettu Pohjois-Karjalassa erityisesti Juuan avovankilassa ja vähäisessä määrin myös Pyhäselän suljetussa vankilassa. Vankilakoulutuksissa on lisätty tutkinnon osia, joka mahdollistaa opiskelijoille laajemmat mahdollisuudet suorittaa koulutuksia.

Riverian talous

Riverian toimintaedellytysten riippuvuus valtionosuusrahoituksesta (VOS) on suurta. Vuosina 2021–2024 nimellinen VOS-rahoitus kasvoi yli 7 miljoonaa euroa eli noin 12 %. Yhtä aikaa yleisen ansiotasoindeksin mukainen palkkakustannusten noin 15 % nousu heikensi rahoituksen reaalista kasvua. Vuonna 2025 Riverian VOS-rahoitus laski 3,2 miljoonaa euroa vuodesta 2024 ja vuoden 2026 varsinaisen suoritepäätöksen rahoitus on 0,7 miljoonaa euroa vuotta 2025 pienempi.

Riverian talousarviot ja -suunnitelmat tähtäävät nollatulokseen. VOS-rahoituksen muutokset on ennakoitu hyvin kolmevuotiselle taloussuunnittelukaudelle lukuun ottamatta muutamina ns. koronavuosina loppuvuodesta myönnettyjä lisärahoituksia. Arvioitaessa rahoituksen laskua, on ryhdytty oikea-aikaisesti sopeuttamistoimenpiteisiin. Näin on viimeksi menetelty vuonna 2024 varauduttaessa vuoden 2025 kehysrahoituksen laskuun sekä myös ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin muutoksen tuomaan ennakoituun laskuun vuosina 2026–2027.

Nollatulosta tavoiteltaessa vuosikatteen on riitettävä Riverian vuosittaisen 6 miljoonan euron poistojen kattamiseen. Riveria säilyttää palvelutasonsa pitämällä huolta siitä, että kiinteistöissä ja kalustossa ei pääse syntymään korjausvelkaa suorittamalla vuosittain poistoja vastaavat investoinnit oppimisympäristöihin ja muuhun käyttöomaisuuteen. Myös kohtuulliset tasonparannus- ja uudistusinvestoinnit on kyetty rahoittamaan tulorahoituksella.

Sen lisäksi, että Riveriassa on uudistettu oppimisympäristöjä sekä koneita ja laitteita, on Riveriassa myös luovuttu ylimääräisistä kiinteistöistä ja rakennuksista myymällä, vuokraamalla ja purkamalla niitä. Toimitilojen hyöty neliömetrit ovat vähentyneet yli kolmanneksella vuosien 2017–2025 aikana. Kiinteistöjen ylläpito- ja korjauskulut ovat korkeasta inflaatiosta ja energian hinnannoususta huolimatta pystytty pitämään alhaisina.

Riverialla ei ole ylijäämän kerryttämistavoitetta. VOS-rahoituksen korotukset koronavuosina nostivat kertyneen ylijäämän määrää. Samoin Riverian omasta käytöstä poistuneiden, vailla taseen poistopohjaa olleiden kiinteistöjen myynnit ovat jääneet myyntivuosiin tilikauden tulokseksi ja ylijäämäksi. Taseessa on vielä vuonna 2025 yhteensä lähes 10 miljoonaa euroa noin 1 miljoonan euron vuosivauhdilla tuloutettavaa, jopa 1990-luvulla kertynyttä poistoeroa, mikä aiheuttaa sen, että vaikka Riveria saavuttaisi vuosittain nollatulostavoitteensa, olisi tilikauden ylijäämä silti 1 miljoonaa euroa vielä vuoteen 2035 saakka.

Rahoitusarvopapereita Riverialla on hankintahintaan tai sitä alempaan markkina-arvoon arvostettuna yhteensä 27,5 miljoonaa euroa. Salkunhoitajien kilpailutuksien yhteydessä suoritetuissa realisoinneissa Riveria on kotiuttanut merkittäviä myyntivoittoja, kuten vuonna 2024 yhteensä 2,3 miljoonaa euroa. Riveria käyttää sille myönnetyn VOS-rahoituksen perustehtävänsä suorittamisen kustannuksiin vuosittain siten, että vuosikatteella katetaan tarvittavat investoinnit ilman ylijäämän kerryttämistä, mikäli kertaluonteiset erät poistetaan tilikausien tuloksista.

Tilinpäätöksessä 31.12.2025 Riverian omavaraisuusaste on 92 %. Tilikauden tulos oli 2,4 miljoonaa euroa. Tulos syntyi toiminnan supistumisesta johtuvasta henkilöstö- ja muiden kulujen budjettialituksesta sekä budjetoitua suuremmista rahoitustuotoista.

Vuoden 2026 talousarvio ja vuosien 2027–2028 taloussuunnitelmat on laadittu toteuttamaan Riverian uudistuneen strategian tavoitteita ja toimenpiteitä.

Koulutuksen laatu

Riverian koulutuksen laatu on erinomainen. Osaamisen näytöt toteutuvat pääsääntöisesti työelämässä ja paremmin kuin valtakunnassa keskimäärin. Myös työelämän arvioijat ovat muuta maata aktiivisemmin mukana arvioinnissa yhdessä Riverian opettajien kanssa.

Riverian opiskelijat hankkivat osaamistaan sekä oppilaitoksen oppimisympäristöissä että työelämässä. Koulutus- ja oppisopimukseen pohjautuva työelämässä oppiminen on lisääntynyt perustutkintoissa 12 % vuodesta 2018 vuoteen 2024. Työelämässä oppiminen puuttuvan osaamisen hankkimisena on ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa perustutkintoja yleisempää. Vuonna 2025 tutkintoon johtavassa koulutuksessa (perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot) opiskelijat hankkivat puuttuvaa osaamista 41 % vain oppilaitoksen oppimisympäristöissä ja 55 % työelämässä oppimisena, johon on sisältynyt myös opiskelua oppilaitoksen oppimisympäristössä.

Riveriassa oppivelvollisten opetuksen ja ohjauksen määrä perustutkinnoissa ammatillisissa tutkinnon osissa on ollut 12 tuntia/osaamispiste ja yhteisissä tutkinnon osissa 15 tuntia/osaamispiste. Tämän periaatteen mukaisesti on tehty opetuksen ja ohjauksen suunnittelu toimintavuosittain. Yhteishaun kautta tulleista tutkinnon suorittaneista opiskelijoista valtaosa (80 %) kertoi saavansa riittävästi opetusta ja ohjausta opintojen etenemiseksi. Vain 5 % päättökyselyyn vastanneista vuonna 2025 koki, ettei Riveriassa tarjottu riittävästi opetusta ja ohjausta, ja tilanteen koki neutraaliksi (osin samaa ja osin eri mieltä) 15 % vastaajista.

1.2. Riverian ensisijainen toiminta-alue

Riverian ensisijainen toiminta-alue on Pohjois-Karjala.

Vuonna 2025 Riverian tutkintoon johtavaan koulutuksessa olleista 8877 opiskelijasta tuli Joensuun seutukunnasta 70 %, Pielisen Karjalasta 10 %, Keski-Karjalan seutukunnasta 7 % ja muista kunnista 13 %. Tutkintokouluksiin osallistuttiin yhteensä 177 kunnasta.